

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії **Ірина ШЕНДРИК**, 1993 року народження, громадянка України, освіта вища: у 2015 році закінчила Національний університет «Одеська юридична академія» і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Правознавство» та здобула кваліфікацію магістр права (диплом магістра з відзнакою), працює старшим інспектором відділу аспірантури та докторантури Національного університету «Одеська юридична академія», виконала акредитовану освітньо-наукову програму Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса (ОП 37284 Право (081 Право)).

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від 04 липня 2025 року № 2082-10, зі змінами, внесеними наказом від 28 липня 2025 року № 2255-10, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради	Олени ХАРИТОНОВОЇ , д.ю.н., професорки, завідувачки кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»,
Рецензентів:	Наталії БААДЖИ , к.ю.н., доцентки, доцентки кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», Алли КИРИЛЮК , к.ю.н., доцентки, доцентки кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»,
Офіційних опонентів:	Анатолія КОДИНЦЯ , д.ю.н, професора, адвоката, патентного повіреного, завідувача кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Ігоря ЯКУБІВСЬКОГО , д.ю.н., професора, професора кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка,

на засіданні 30 серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Ірині ШЕНДРИК** на підставі публічного захисту дисертації «Правове регулювання використання частини твору» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерства освіти і науки України, м. Одеса.

Науковий керівник – Галина УЛЬЯНОВА, д.ю.н., професорка, проректор з навчальної роботи Національного університету «Одеська юридична академія».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що робота є першим у вітчизняній науці цивільного права комплексним дослідженням правового регулювання використання частини твору, розкриття змісту, сутності категорії «частина твору», її загальнотеоретичного, нормативно-правового та правозастосовчого розуміння, умов її правової охорони, судового захисту.

За результатами проведеного дослідження сформульовано наукові положення, пропозиції та висновки:

вперше:

- сформовано «докомпозиційний», «композиційний» та «посткомпозиційний» рівні змістовного наповнення та формування частини твору.

На докомпозиційному рівні частина є невід'ємним елементом змісту незавершеного твору, тобто лише однією зі складових форми відображення ідеї, теми, основної думки автора.

На композиційному рівні частина являє собою змістовний і структурний елемент завершеного твору.

На посткомпозиційному рівні частина твору використовується поза межами об'єкта авторського права та може набувати нових рис, властивостей, що можуть трансформувати відповідну частину твору як в позитивному, так і негативному аспектах, що може призводити до порушення авторських прав та спотворення ідейного задуму автора;

- характерними ознаками частини твору як об'єкту авторських прав визначено такі: а) частина твору є одночасно структурно-організаційним та змістовним елементом твору; б) здатна повністю або частково відображати зміст твору, що на практико-прикладному рівні можна ідентифікувати за вираженням у такому елементі творчості особистості автора; в) має чітку, стабільну та незмінну форму; г) частина обов'язково зберігає сутнісний і формальний зв'язок зі змістом твору; д) здатна змінювати своє призначення в процесі розвитку та набувати самостійний від твору зміст; е) основним практико-прикладним призначенням частини твору є встановлення асоціативного зв'язку між чуттєво-конкретним сприйняттям частини твору, об'єктом, в якому вона використовується, зі сформованим у пам'яті споживача уявленням про прочитаний/побачений твір;

- встановлено, що різниця між частиною твору та незавершеним твором полягає у тому, що незавершений твір навіть за відсутності закінченого сюжету або

змісту є оригінальним самодостатнім доробком автора і для його повного усвідомлення та розуміння не потрібно звертатись до інших джерел; у свою чергу, зміст частини твору, навіть найбільш комплексної та завершеної, не може бути досягнутий без дослідження змісту твору, до складу якого така частина входить;

- в контексті вивчення правового статусу частин творів, створених комп'ютерними програмами, запропоновано поширити правовий режим «*sui generis*» на неоригінальні частини творів, згенеровані комп'ютерною програмою, у разі їх використання окремо від об'єкту, у складі якого вони згенеровані;

- визначено механізм здійснення авторських прав під час використання частини твору – це система взаємопов'язаних способів і засобів, що забезпечують реалізацію волі та інтересів творця (його правонаступників) шляхом вчинення дій щодо визначення статусу частини твору, її ролі у творчому результаті, форм її втілення у матеріальних носіях та визначення на підставі цього обсягу правомірних дій щодо частини твору з боку третіх осіб;

- визначено особливості правового регулювання та використання частини твору, які визначають вибір способу судового захисту авторських прав та законних інтересів, порушених у зв'язку з неправомірним використанням частини твору;

удосконалено:

- законодавчі критерії охороноздатності частини твору: 1) оригінальність у трьох формах вираження; 2) здатність до самостійного використання; 3) наявність змістовного зв'язку із твором; 4) об'єктивна форма вираження;

- підхід до визначення сутності відокремленості частини твору та виокремлено три основні ступені «відокремленості», які впливають на можливість та способи її використання частини: несамостійність; самостійність використання; самостійність існування;

- рекомендовано внести зміни до Методики проведення судових експертиз літературних творів від 02.03.2012 р. (реєстраційний код 13.1.1.01) стосовно того, що охороноздатність назви чи заголовку твору полягає не у наявності самостійного від твору значення та певної афористичності, а у здатності самостійно відображати мисленнєво-духовний посил, який автор бажає висловити шляхом створення твору, його первинної частини;

Набули подальшого розвитку:

- доктринальні підходи до визначення поняття оригінальності частини твору та виділено три її підкритерії;

- критерії відокремлення частини твору від суміжних, зокрема і юридично байдужих (наприклад, слова, букви, ідея, тема, звуки) категорій;

- характерні ознаки персонажу твору та надано авторське визначення персонажу як об'єкту авторського права; встановлено, що відмінністю персонажа від інших різновидів частин твору є обов'язковість його внутрішньої динаміки у

тому значенні, що він відображає не будь-який зміст твору, а лише той, що передається через перебіг сюжетної лінії.

Дисертація виконана українською мовою.

За змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

Здобувачка має 7 наукових публікацій, зокрема: 3 наукові статі, опубліковані у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, одну статтю у міжнародному виданні, а також 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях:

Шендрик І. Оригінальність як критерій охороноздатності частини твору: доктринальні та правореалізаційні аспекти. *Юридичний вісник*. 2024. № 5. С. 274-283

Шендрик І.С. Захист прав на частину твору: досвід України в умовах цифровізації у світлі міжнародних стандартів. *Право та державне управління*. 2024. № 3. С. 325-330

Шендрик І.С. Обсяг і зміст механізму здійснення авторських прав на частину твору : теоретичний та праксеологічний виміри. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 10. С. 665-669

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Олена ХАРИТОНОВА, д.ю.н., професорка, завідувачка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», підтримала висловлювання авторки дисертаційного дослідження, що єдиної позиції стосовно статусу частини твору, її правової охорони – ні на нормативному, ні на доктринальному рівні, хоча й було багато досліджень в цій сфері, ще немає. Зокрема, судами та юрисдикційними органами по-різному розуміються та співвідносяться оригінальність, самостійність використання частини композиції, ототожнюються окремі різновиди частин твору із власне творами, на науковому рівні часто висловлюється позиція щодо поширення статусу твору на незавершені композиції, а також існує багато інших різних проблем, пов'язаних із неправильним або неповним розумінням ознак частини твору. Зважаючи на

викладене, відзначила, що актуальність теми сумнівів не викликає, а звернення до неї автори є доцільним та своєчасним. Позитивно також оцінила дослідження пані Ірини у таких складових твору як: назва, заголовок, персонаж, образ тощо. Дуже цікавими і корисними голова ради визначила як на теоретичному, так і у практичному сенсі висновки та пропозиції, що зроблені дисертанткою, які є новими у науці права інтелектуальної власності, про що відзначили всі члени ради. Відмітила пропозицію розглядати докомпозиційний, композиційний, посткомпозиційний рівні утворення частини змісту твору, окреслені чіткі критерії відокремлення частини твору від суміжних, зокрема, і юридично байдужих категорій. Зазначила, що заслуговують на увагу також і інші пропозиції, зокрема, практичного характеру, оскільки їх дійсно не вистачає і правозастосовча практика часто стикається з тими проблемами, які є невирішеними на законодавчому рівні і тому опиняється власне перед такою проблемою тлумачення використання по аналогії закону або права, що далеко не завжди приводить до правильних висновків. Відзначила, що при проведенні дисертаційного дослідження дисертанткою опрацьована велика кількість джерел, зокрема, судова практика, практичну підкованість, обізнаність практичною стороною самої дисертантки, що безумовно є дуже позитивним. Констатувала, що за змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою КМУ від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), захист дисертації засвідчив глибоке опрацювання матеріалу зі застосуванням всіх необхідних методів наукового пізнання для формулювання обґрунтованих висновків, пропозицій. Проте відмітила, що пані Ірина основну увагу у дослідженні зосередила саме на літературних творах, хоча в дисертації йдеться про твори взагалі, тому в подальшому порадила дослідити і інші види творів, зокрема вказала, що у практиці українських продюсерів часто виникає ситуація, коли короткий момент мелодії, так званий *sample*, використовується в новому треку. Дуже велика є напрацьована з цього питання судова практика, а проблема *sample* також вимагає свого вирішення як на доктринальному, так і на практичному рівні. Підвела підсумок, що також буде голосувати за присудження ступеня доктора філософії.

Наталія БААДЖИ, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що представлена дисертація містить новаторські та глибоко пропрацьовані висновки, які мають значний потенціал саме для розвитку наукової думки у сфері права інтелектуальної власності, аргументованість та комплексність саме викладених

положень не викликає сумнівів та свідчить про високий рівень наукової зрілості здобувачки. Зробила висновок, що Ірина Сергіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Алла КИРИЛЮК, к.ю.н., доцентка, доцентка кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції Національного університету «Одеська юридична академія», критичні зауваження виклала у письмовій формі у наданій рецензії та оголосила під час виступу, у дискусії зазначила, що тема дисертаційного дослідження є дуже цікавою, в роботі окреслено дуже багато дискусійних питань, які розкриті на даному рівні дослідження, наведено багато матеріалів судової практики, зроблено багато пропозицій щодо внесення змін до законодавства, до різних частин статей, що до сьогодні не було зроблено. Висловила надію, що все ж таки законодавець дослухається до пропозицій, викладених в роботі. Відзначила, що робота виконана на високому рівні, всі технічні та інші стандарти дотримано. Висловила слова підтримки рішення щодо присудження ступеня Шендрик Ірині Сергіївні ступеня доктора філософії.

Анатолій КОДИНЕЦЬ, д.ю.н, професор, адвокат, патентний повірений, завідувач кафедри інтелектуальної власності та інформаційного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, критичні зауваження виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що робота була надзвичайно цікава, висловив позитивні враження від прочитання дисертації, відзначив, що захист склав на нього позитивні враження, оскільки дисертантка володіє відповідним матеріалом, відзначив практичну спрямованість дисертантки та великий досвід практичної роботи у цій сфері, відзначив, що здобувачка вільно оперує теоретичними моментами, прикладами з практики, що є дуже позитивним в процесі оцінювання захисту. Відзначив, що захист та робота цікаві. Висловив думку, що буде підтримувати рішення ради щодо присудження дисертантці ступеня доктора філософії в галузі знань «Право».

Ігор ЯКУБІВСЬКИЙ, д.ю.н., професор, професор кафедри цивільного права та процесу Львівського національного університету імені Івана Франка, критичні зауваження виклав у письмовій формі у наданому відгуку та оголосив під час виступу, у дискусії зазначив, що представлена дисертаційна робота є гідною того, щоб її авторка отримала ступінь доктора філософії. Відзначив, що проведений захист лише підтвердив те, що у своєму відгуку офіційного опонента він, ознайомившись з роботою, не помилився, надаючи позитивну оцінку роботі, тому що під час захисту надзвичайно цікаво було слухати здобувачку, її вміння десь відстоювати свою позицію, що дорогого вартує, відмітив, що дисертантка далеко не завжди погоджувалася з тими зауваженнями, які офіційні опоненти та рецензенти їй наводили, але намагалася

відстояти свою позицію, вказав, що дисертація готувалася протягом багатьох років і здобувачка йшла до отриманих висновків і отак просто відмовлятися від них на захисті було б неправильно, тому зазначив, що цілком підтримує, що здобувачка зуміла все-таки висловити свої міркування та підтвердити свою впевненість у своїх наукових результатах. Зробив висновок, що робота відповідає всім вимогам і здобувачка за результатами чудового захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ірині ШЕНДРИК ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова

разової спеціалізованої вченої ради

Олена ХАРИТОНОВА